

Amerika zavrnila Stalinovo ponudbo

Državni department proti razgovorom v svrhu izravnave nesoglasij med državama. Marshall in Truman v zagati

Washington, D. C., 19. maja.—Tekma med političnimi in ekonomskimi silami Amerike in Sovjetske unije bo odločila o vprašanju miru ali vojne med zapadom in vzhodom, ne razgovori in konference med reprezentanti dveh veselij. To stališče je zavzel državni department, ki je zavrnil sugestijo ruskega premijera Stalina in naznanilo, da je Sovjetska unija pripravljena za razgovore in pogajanja z Ameriko, da se nesoglasja med državama izravnajo na podlagi programa, katerega je opisal Henry A. Wallace, kandidat za predsednika Združenih držav, v odprtem pismu. Wallace je na shodu v New Yorku zadnji teden naznanil, da je naslovil pismo premijeru Stalinu.

Ruski premier je odgovoril na pismo v ponedeljek. V odgovoru je naglasil, da je Sovjetska unija pripravljena za razgovore in pogajanja z Ameriko in da bi Wallacev program lahko tvoril dobro in plodonosno podlago sporazumu in razvoju mednarodne kooperacije.

Državni department je objavil formalno izjavo z zavrnitvijo Stalinove ponudbe. V bistvu je zaprl vrata diskuzijam. Že drugič v enem tednu se je Amerika izrekla proti pogajanju s Sovjetsko unijo, ki naj bi končalo "mrzlo" vojno. Kolikor se kaže predsednika Trumana in državnega tajnika Marshalla, ki sta kovača ameriške politike, se bo "mrzla" vojna nadaljevala.

S stališča propagande je Amerika dobila novo in težko klopno pred svetom, ko se je izrekla proti razgovorom s Sov-

jetsko unijo. Inicijativa v prilog izravnavi nesoglasij in miru je v ruskih rokah. Predsednik Truman je za sklicanje razgovorov z Stalinovo sugestijo. Eden je, da bi sklicanje konference potisnilo Ameriko v neroden položaj in bila bi prisiljena v, odločitve usode tretjih sil. Amerika je za sklicanje konference reprezentantov vseh prizadetih držav. Drugi razlog so ameriške izkušnje na konferencah, ki so se vršile po zaključitvi vojne med zunanjimi ministri štirih veselij, in na sejah članov varnostnega sveta Združenih narodov. Vse so bile brezplodne in rezultirale v zastoj.

Izjava državnega departmenta pomeni, da je odločujoč faktor "mrzli" vojni med vzhodom in zapadom nevarna igra ameriških in ruskih političnih in ekonomskih sil na svetovni pozornici. Očitno je, da Truman in Marshall ne moreta sprejeti Wallacevega programa kot podlago razgovorov s Sovjetsko unijo, ker bi bilo sprejetje kapitulacija.

Republikanski senator Brewster je omenil možnost, da se Wallace lahko obtoži kršenja Loganovega zakona, ki prepoveduje pogajanja s poglavarji drugih držav. Državni department je odbil sugestijo senatorja. Dejal je, da je Wallace govoril na shodu v New Yorku in razkril poslušalcem, da je naslovil odprto pismo premijeru Stalinu.

Oakland, Cal., 19. maja.—Henry A. Wallace je izjavil, da je Stalinov odgovor na odprto pismo očiten dokaz, da je Sovjetska unija v resnici zainteresirana v končanje "mrzle" vojne in izboljšanje odnošajev med njo in Ameriko. Značilno je, ker je Stalinov odgovor sledil kritiki odprtega pisma v sovjetskem tisku.

Lewis bo morda pretrgal pogajanja

Zavrnil je zahtevo operatorjev

Washington, D. C., 19. maja.—Izgleda, da bo prišlo do preizkušnje med Johnom L. Lewisom, predsednikom rudarske unije UMWA, in operatorji na polju mehkega premoga. Lewis je namignil, da bo pretrgal pogajanja z operatorji glede sklenitve nove pogodbe, ako bodo vztrajali pri zahtevi, da se mora Joseph E. Moody, predsednik organizacije operatorjev v južnih državah, udeležiti pogajanj.

Lewis je dejal, da se Moody ne sme udeležiti pogajanj, ker njegova organizacija ni podpisala sedanje pogodbe, katere veljavnost bo potekla 30. junija. Zapretil je, da se reprezentanti unije ne bodo udeležili konferenc danes, če bodo operatorji vztrajali pri svoji zahtevi.

Komplikacije so nastale na konferenci med Lewisom in operatorji. Lewis je obdolžil organizacijo operatorjev v južnih državah obstrukcije. Njen predsednik nima pravice do udeležitve razgovorov glede sklenitve nove pogodbe, ker je organizacija vložila pritožbo proti uniji pri federalnem delavskem odboru.

Sodnik T. Alan Goldsborough, ki je dvakrat naložil težko denarno kazen rudarski uniji in Lewisu, je naznanil, da ne bo naložil dodatne kazni, ker so se rudaarji vrnili na delo. Dejal je, da se je odločil proti naložitvi kazni na nasvet federalne vlade. Goldsborough ni hotel razveljaviti injunkcije, ki visi nad unijo in Lewisom, ker ni gotov, da rudaarji ne bodo ponovno zastavali. Injunkcija bo v veljavi 80 dni.

Domače vesti

V bolnišnici

Ely, Minn.—Luka Vrhovnik, predsednik društva 20 SNPJ, se nahaja v bolnišnici St. Mary v Duluthu. Članstvo mu želi hitrega okrevanja.

Is Clevelanda

Cleveland.—Umrli je Anton Kolenc, star 66 let, doma od St. Ruperta, Dolensko, v Ameriki od 1905, član SDZ. Zapušča ženo, tri poročene hčere, štiri sinove in šest vnukov.—Dalje je umrl Jernej Zelodec, bolan pet let, star 74 let, doma iz Narina, Notranjsko, član SMZ, v Ameriki 40 let. Tukaj zapušča sina in več nečakov ter nečakinj, v starem kraju pa tri hčere in brata.—V bolnišnici je umrla Ana Ferencak iz Collinwooda, stara 57 let, doma iz Radomlja pri Domžalah, v Ameriki 41 let, članica društva 442 SNPJ in SZZ. Zapušča moža Josepha in sina.—Družini James Mahoney je kmalu po porodu umrl sinček. Mat je iz Tomažičeve družine v Collinwoodu.—Pri družini Jerry Bohine v Euclidu so se oglasile rojenice in pustile sinčka.

Trije liti v Kanadi se združijo

Toronto.—Radi izseljevanja jugoslovanskih delavcev v stari kraj so se trije jugoslovanski delavski listi—Novosti (hrvatski), Srbski Glasnik in Edinost (slovenski) znašli pred problemom ohrane. Zato priporočajo vsem svojim čitateljem, da se na posebnih sestankih izrečejo za združenje vseh treh publikacij v enotni tednik. Tiskal bi se v vseh treh jezikih na osemih ali desetih straneh. Ti sestanki se imajo izvršiti po naselbinah do konca maja.

Sodnik raztegnil veljavnost odredbe

Washington, D. C., 19. maja.—Federalni sodnik T. Alan Goldsborough je podaljšal odredbo, ki je prepovedala stavko železničarjev zadnji teden, do 29. maja. Odložil je tudi zaslišanje o petičiji vlade za izdajanje injunkcije, ki naj bi nadomestila odredbo. Predsednik Truman je odredil zasego železnice 10. maja.

Nov ameriški poveljnik v Trstu

Washington, D. C., 19. maja.—Vojni department je naznanil, da je bil general William M. Hoge imenovan za novega poveljnika ameriških čet na tržaškem ozemlju. Sedanji poveljnik je general Bryant E. Moore.

odprtem grobu, sta zvrnila odgovornost za umor stavkarja na kompanijo, ki se je odločila za razbitje stavke in uničenje njene.

Odlok so podali John M. Houston, Abe Murdock in J. C. Gray, člani delavskega odbora. Nanaša se na slučaj Babcock & Wilcox Co. in unijo United Stone and Allied Products Workers CIO. Ravnatelj te kompanije je imel štiri protijunjske govore pred delavci nekaj dni pred volitvami o reprezentaciji pri kolektivnih pogajanjih. Delavci so pri volitvah glasovali proti uniji, nakar je unija poslala pritožbo proti ravnatelju delavskemu odboru.

Delavski odbor je sedaj zavrnil pritožbo unije in odličil v prilog kompaniji. V odloku trdi, da je pritožba brez podlage in da doktrina, izrečena v slučaju Clark Brothers Co., več ne obstoja.

Štirje člani sodišča so glasovali za upoštevanje aplikacij, štirje pa proti. Glasovanje pomeni, da se zaslišanje o slučaju ne bo vrnilo. Glasoval ni sodnik Jackson, ker je bil ameriški prosekutor na obravnavi proti nemškimi vojnimi zločincem v Nuernbergu.

Za obsojence je plediral Willis M. Everett, odvetnik iz Atlante, Ga., in bivši vojaški častnik. Pred člani vrhovnega sodišča je pojasnjeval, kako so ameriški prosekutorji nastopali proti obtoženim Nemcem, da izboljšajo priznanja. Razkril je, da so Nemci pretepli in jih zapirali v temne celice.

VODITELJI NEMŠKIH UNJ ZAPRETI S STAVKO

Zahtevajo zvišanje odmerkov kruha in drugih živil

RUSI OBLJUBILI POMOC

Frankfurt, Nemčija, 19. maja.—Voditelji nemških strokovnih unij in vladni uradniki so zapretili z oklicem generalne stavke v Spodnji Saksonski, ki se bo morda raztegnila na vso Biconijo, ako ne bodo odmerki kruha, mesa in drugih živil zvišani.

Na konferenci med nemškimi, ameriški in britskimi uradniki sta Heinrich Kopf, minister-predsednik Spodnje Saksonske, in Anton Storch, vodja strokovnih unij, razkrila, da sovjetska radiopostaja v Leipzigu oddaja zagotovila, da bodo ruske oblasti pošiljale živila stavkarjem. American Clarence L. Adcock in Anglež Gordon Maccready sta se izrekla proti zvišanju odmerkov živil. Oba sta poudarila, da bi zvišanje odmerkov sedaj vplivalo na odmerke v bodočnosti. Nemce sta opozorila, da morajo povečati napore, da bodo kmetje pošiljali živila na tržišča.

Skoro 100,000 nemških delavcev je zastavkalo v Biconiji. Središče stavke je Hanover v britski okupacijski coni. Stavka se je razširila na druga mesta in industrijska središča.

Adcock in Maccready sta izjavila na konferenci, da je veliko število Nemcev na plačilni listi administracije Biconije. Dr. Hermann Puender, načelnik administracije, je dejal, da bo odrejena preiskava.

Nemci so bili kritizirani, ker odlašajo z nominacijo kandidata za pozicije v pokrajinskih upravah. Vrhovno sodišče v Biconiji se je pritožilo, ker so bile nekatere pozicije odpravljene. Adcock je dejal, da se je nekaj živil pokvarilo v skladiščih, ker se Nemci pripravljajo zaradi cen in davkov.

Produkcija blaga je padla v Biconiji. Voditelji unij trdijo, da je vzrok pomanjkanje živil.

Eksekucija Nemcev odložena

Spoznani so bili za krive vojnih zločinov

Washington, D. C., 19. maja.—Vojni tajnik Kenneth Royall je odredil odložitev eksekucije 17 Nemcev, ki so bili spoznani za krive vojnih zločinov na obravnavi pred mednarodnim tribunalom v Nuernbergu. Obtožnica jim je očitala, da so pobijali neoborožene ameriške ujetnike.

Royall je naznanil odložitev eksekucije, ko vrhovno sodišče ni hotelo upoštevati aplikacij obsojencev za izpustitev iz ječe na podlagi procedure habeas corpus. Aplikacije je vložilo 74 Nemcev.

Štirje člani sodišča so glasovali za upoštevanje aplikacij, štirje pa proti. Glasovanje pomeni, da se zaslišanje o slučaju ne bo vrnilo. Glasoval ni sodnik Jackson, ker je bil ameriški prosekutor na obravnavi proti nemškimi vojnimi zločincem v Nuernbergu.

Za obsojence je plediral Willis M. Everett, odvetnik iz Atlante, Ga., in bivši vojaški častnik. Pred člani vrhovnega sodišča je pojasnjeval, kako so ameriški prosekutorji nastopali proti obtoženim Nemcem, da izboljšajo priznanja. Razkril je, da so Nemci pretepli in jih zapirali v temne celice.

Državni stražniki ščitili stavkokaze

Odpri so jim pot v klavnice

South St. Paul, Minn.—(FP)

—Oboroženi državni stražniki z nasajenimi bajoneti na puškah so ščitili stavkokaze in jim odprli pot v klavnice Swift Co. in Armour Co. Stražnike je poslal proti stavkarjem governor Luther Youngdahl. Doblili so kontrolo na cestah pred klavnici, kjer so bili zbrani piketi. Dasi je governor trdil, da ni poslal stražnikov v akcijo, da bi razbili stavko in ovrzali mirno piketiranje, prihaja živina v klavnico in stavkokazi so deležni zaščite.

Eden izmed piketov je izrazil čustva članov unije klavniških delavcev CIO, ko je zavpil: "Priljudite se državnim gardi in postali boste poklenjeni stavkokazi." Drugi stavkar je nosil napis, ki se je glasil: "Vojni veterani se morajo boriti proti armadi za življensko plačo."

Mesto ni uradno pod prekim sodom, toda državni stražniki izvajajo odredbo, ki prepoveduje zbiranje štirim ali več osebam na cestah. Stražniki patrolirajo mesto. Med stražniki je mnogo vojnih veteranov, ki kažejo vidna znamenja sramovanja, kadar jih piketi opozore, da pomagajo stavkokazom pri razbijanju stavke. To sramovanje je v ostrem kontrastu z arogantnim stališčem nekaterih častnikov.

Kljub uporabljanju sile, so stavkarji ohranili borbena razpoloženja. Doblili so oporo pri ljudstvu, ki obsoja governorja in klavniške kompanije. Uradniki unije so pozvali governorja, naj zapre klavnice in jih drži zaprte, dokler bo trajala stavka.

Debata o Mundt-Nixonovem načrtu v kongresu

Washington, D. C., 19. maja.—Vroča debata se je razvila v nižji kongresni zbornici o Mundt-Nixonovem načrtu za omejitve prevratnih aktivnosti. Nasprotniki trdijo, da je namen načrta ustanovitev policijske države. Načrt je dobil kongresni odsek za neameriške aktivnosti in znamenja so, da bo sprejet.

Ciklon divjal v južni Braziliji

Rio de Janeiro, Brazilija, 19. maja.—V južni Braziliji je divjal ciklon, ki je povzročil veliko škodo. Poročilo pravi, da je bilo 19 ljudi ubitih in čez sto ranjenih.

ZADEVA ARABSKE AGRESIJE PRED ČLANI VARNOSTNEGA SVETA

Lake Success, N. Y., 19. maja.—Amerika je pozvala varnostni svet Združenih narodov, naj odloči, da situacija v Palestini ogroža mednarodni mir in takoj odredi ustavitve streljanja in vojaških aktivnosti. Poziv je podprla Rusija.

Ameriški delegat Warren R. Austin je predložil zadevo varnostnemu svetu, ko je bila obnovljena debata o pritožbi Izraela, nove židovske države, proti agresiji Egipta in drugih arabskih držav. Na podlagi čarterja Združenih narodov mora varnostni svet odločiti, ali je mir ogrožen, preden se izreče za akcijo. Akcija lahko vključuje diplomatske in ekonomske sankcije in vojaške operacije.

Austinova resolucija ne predlaga akcije, temveč le izdajanje odredbe za ustavitve sovražnosti. Svet naj bi predložil arabskim deželam, vrhovnemu arabskemu odboru za Palestino in začasni vladi židovske države vprašanja in zahteval odgovor.

Arabski topovi bruhajo izstrelke na Jeruzalem

Legija kontrolira ceste, ki vodijo v mesto. Bomba porušila avtobusno postajo v Tel Avivu

Jeruzalem, Palestina, 19. maja.—Topovi arabske legije bruhajo izstrelke na stari del Jeruzalema in židovsko četrt. Izstrelki padajo na pozicije židovske armade Haganah.

Bombardiranje se je pričelo večer popoldne in se nadaljuje. Poročilo pravi, da enote arabske legije kontrolirajo vse ceste, ki vodijo v Jeruzalem. Okrog 100,000 ljudi je v židovski četrti v starem delu mesta. Mnenje prevladuje, da ne bodo dolgo vzdržali pred napadi, ker nimajo ne živil in ne vode.

Poveljnik arabske legije je britski general John Glubb. Topniške enote legije so zbrane na dominantnih pozicijah, s katerih lahko bombardirajo židovsko četrt. Druge enote legije so koncentrirane v predmestjih Jeruzalema.

Avtna unija se odločila za stavko

Korporacija General Motors obveščena

Detroit, Mich., 19. maja.—Unija združenih avtnih delavcev CIO je obvestila korporacijo General Motors, da bo oklicala stavko, ko bo potekla veljavnost sedanje pogodbe, če ne bo korporacija pristala na zahtevo glede zvišanja plače.

Pogajanja med unijo in korporacijo so bila pretrgana, ko je korporacija odbila zahtevo za zvišanje plače za 25 centov na uro. Stavka bo oklicana 28. maja.

V tovarnah korporacije v Detroitu in drugih mestih je upošlenih 225,000 delavcev. Voditelji unije so naznanili, da bodo ignorirali Bonine-Trippov državni protidelavski zakon, ker ga smatrajo za neustavne. Ta zakon določa, da morajo delavci pri volitvah odločiti, ali so za oklic stavke ali ne.

Avtna unija je oklicala stavko proti Chrysler Motor Corp., v kateri je udeleženih 75,000 delavcev. Tovarne korporacije so morale zapreti vrata po oklicu stavke. Unija je naznanila, da bo zahtevala zvišanje plače za delavce v tovarnah Ford Motor Co., ko se bodo pričela pogajanja.

Prevažanje nemških vojnih ujetnikov iz taboriščih v coni Sueskega prekopa v Hamburg je ovržano zaradi pomanjkanja parnikov. Vojni ujetniki morajo trdo delati v coni. Neki britski častnik je dejal, da jih bo pogrešal, ko bodo zapustili cono.

Nemški vojni ujetniki so zgradili veliko britsko vojaško taborišče, v katerem je glavni stan poveljstva britskih sil, v bližini Ismailije. Navadni vojni ujetniki dobivajo poldrugi cent plače na uro, oni, ki so rokodelci, pa tri cente na uro, poleg hrane in obleke. Bivši nemški častniki dobivajo mesečno plačo deset do \$32, ako delajo ali ne.

Stavka pivovarniških delavcev končana

Milwaukee, Wis., 19. maja.—Unija United Brewery Workers CIO je naznanila končanje stavke proti šestim pivovarnam po sklenitvi sporazuma. Trajala je 23 dni. Sporazum določa zvišanje plače za \$6.80 na teden. V stavki je bilo zavojevanih 5,600 delavcev.

Odbor suspendiral dva znanstvenika

Oak Ridge, Tenn., 19. maja.—Odbor za preiskavo lojalnosti je suspendiral dva znanstvenika, uposlena v atomskih laboratorijih. Suspendacija bo trajala, dokler odbor ne ugotovi, ali sta lojalna ali ne. Člani odbora bodo zaslišali tri druge znanstvenike.

Tel Aviv, Izrael, 19. maja.

Egiptsko bojno letalo je metalo bombe na to mesto, kjer je sedež začasne vlade nove židovske države. Ena bomba je tresčila na avtobusno postajo in jo razdejala. Najmanj 40 oseb je bilo ubitih in čez 60 ranjenih.

Bojno letalo je petkrat obkrožilo ozračje nad glavnim delom mesta. Po vrženju bomb je odletelo v smeri Egipta. Prej so letala bombardirala Tel Aviv 45 minut. Židovske topniške baterije so sestrelile dve letali.

Poveljstvo židovske armade Haganah poroča, da se je arabsko mesto Acre podalo brezpogojno. Kapitulacija je sledila ljutim bitkam med židi in Arabci na cestah mesta. Okrog 4,000 oboroženih Arabcev je odšlo orožje in se podalo.

Acre leži osem milj severno od Haife, pristanišnega mesta, ki je pod kontrolo židovske armade. Poveljstvo armade pravi, da so bili Arabci poginili iz hribov na obeh straneh mesta Acre.

Nemški vojni ujetniki v Egiptu

Britske oblasti naznanile repatriacijo

Kairo, Egipt, 19. maja.—V taboriščih v coni ob Sueskem prekopu je čez 30,000 nemških vojnih ujetnikov, katere so angleške čete ujele pred štirimi leti. Nadaljnji nemški vojni ujetniki so v Cirenajki, Tripolitaniji, Grčiji in na otoku Cipru.

Britske vojaške oblasti so naznanile, da je repatriacija bivših nemških vojakov, med katerimi jih je mnogo, ki niso videli svojih družin sedem let, v teku. Člani britskega parlamenta so bili nedavno informirani, da bo repatriacija dovršena pred zaključitvijo leta.

Prevažanje nemških vojnih ujetnikov iz taboriščih v coni Sueskega prekopa v Hamburg je ovržano zaradi pomanjkanja parnikov. Vojni ujetniki morajo trdo delati v coni. Neki britski častnik je dejal, da jih bo pogrešal, ko bodo zapustili cono.

Nemški vojni ujetniki so zgradili veliko britsko vojaško taborišče, v katerem je glavni stan poveljstva britskih sil, v bližini Ismailije. Navadni vojni ujetniki dobivajo poldrugi cent plače na uro, oni, ki so rokodelci, pa tri cente na uro, poleg hrane in obleke. Bivši nemški častniki dobivajo mesečno plačo deset do \$32, ako delajo ali ne.

Glasovi iz naših naselbin

PROSVETA THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE POOPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodna na Zdravna driva (levo Chicago) in Kanada \$5.00 na leto, \$4.00 za pol leta, \$2.00 za četrt leta; za Chicago in okolice Cook Co. \$6.50 za celo leto, \$4.75 za pol leta; za inozemstvo \$11.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year, Chicago and Cook County \$6.50 per year, foreign countries \$11.00 per year.

Člani glasov po dogovoru.—Rokopisi delov in splošnih članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (izšice, povesti, drame, poemi itd.) se vrnejo poljateljju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vno, kar ima stik s listom

PROSVETA

2857 - 59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Na obisku v Californiji

Sheboygan, Wis.—V Prosveti vedno bolj pogostoma čitamo potopise naših rojakov, ki potujejo po raznih krajih naše nove domovine Amerike.

Na dvomesečno potovanje po Californiji smo se podale tudi mrs. Fludernik, mrs. Zore in podpisana. Za časa našega bivanja v Californiji me je nekaj naših rojakov svetovalo, naj kaj napišem o našem potovanju. Tako sem se odločila malo poročati naše doživljaje med tamkajšnjimi rojaki.

Začela bom od kraja. Dne 23. februarja smo zasedle vlak v Sheboyganu in se odpeljale proti Chicagu. Tam smo morale čakati do sedmih zvečer na "streamliner", na katerem smo si rezervirale sedeže že nekaj tednov vnaprej. V času našega čakanja v Chicagu, smo poiskale razgledni avtobus in ta nas je odpeljal na razne zanimive točke mesta Chicaga.

Pred sedmo uro pa smo zasedle vlak, ki je prišel kmalu dirjati kot sv. Elija med hribi, pečinami in skoki puščave, ne da bi se kaj oddahnili. Vožnja je trajala dva dni in dve noči, v sredo okrog pol dne pa smo se pripeljali v Los Angeles na ujniško postajo. Ta postaja je krasno poslopje, kakršnega si človek ne more predstavljati, če ga ne vidi.

Prvotno smo bile namenjene iti v Fontano, toda med potjo smo se premislile, in tako smo jo ubrale s postaje v Buena Park, kjer živi nekaj slovenskih družin, družina Gorichar pa nas je povabila, naj pridemo, ker ima sobe na razpolago. In res smo imele prav lepe in čiste sobe po zmerni ceni.

Buena Park ni park, pač pa podeželsko mesto, katero pa se razvija in raste na vseh koncih in krajih. V teku enega leta bo dograjnih nekaj sto hiš. Za časa našega bivanja tam, so odprli tudi nekaj novih trgovin. Hiše so po večini poljubne znotraj in zunaj, povsod pa imajo lepe vrtove, na katerih pridelavajo vsakovrstno zelenjavo za domače potrebe. Domove dišijo lepe cvetice in trate. Pomarančnih, limonin, figovih in drugih nasadov ne manjka.

Ker smo imele dovolj časa na razpolago, smo veliko potovale, kakor tudi obiskovale trgovine, kjer smo se prepičale, da so cene enake tukajšnjim. Rojaki, ki so se naselili tam že pred več leti, so večina vsi na dobrem stališču. Teda je došlo več akrov zemlje za majhen denar, pozneje pa so jo razdelili na parcele in jih prodajali za velik denar. Nekateri pa so si postavili več hiš, od katerih dobivajo sedaj visoko najemnino, posebno sedaj, ko je tako težko dobiti stanovanje. Če pa imaš svojo hišo in nekaj zemljišča, se pa preživiš ceneje kot tukaj, kajti plača so tam večje. Premoga in denar za zimo pa ni treba kupovati, ker je vedno gorjo, prav tako ljudje ne potrebujejo gorke obleke za zimo, katere nas tukaj veliko stane, zlasti za otroke. Tam so tudi davki približno tretjino nižji kot tukaj.

Tudi delavske razmere so boljše, kajti delavci so vsi v uniji, zato več zaslužijo. Če nimajo unijske karte, sploh ne dobiš dela. Ko pa delavec izpolni 65 let, lepo pusti delo v tovarni in lepo živi do smrti od pokojnine, katero dobiva mesečno.

Slovenci so zelo raztreseni in oddaljeni drug od drugega, kljub temu pa se večkrat sestanejo, posebno kadar imajo kakšno društveno veselico. Ob tade, dokler v Washingtonu ne pride do spremembe, toliko časa ni upanja na kakšno pobotanje z Rusijo. S takimi machiavelci kakor so danes v Washingtonu ni mogoče doseči nikakega sporazuma, kajti so jasno povedali, da so proti vsaki spravi z Rusijo, in sicer ne zato, ker slednja morda "blufa", marveč iz enostavnega razloga, ker so 100% za osedlanje dežele z militarizmom. Proti slednjemu so zadnje čase pogumno nastopile razne protestantske verske sekte.

Zasluga za vse to gre v glavnem Henryju Wallaceu in novemu političnemu gibanju.

Ko je v Mes. Arizona, nedavno pogorela kola, so je učiteljica Alline Philips poslušala radia in pričela učiti otroke po stru. Otroci so tako žele kar zadovoljni, kakor je videti na sliki, ker lahko šeblijo doma med poukom.

kih priklah pridejo skupaj od vseh strani in se zabavajo prav po domače. Take društvene veselice smo se udeležile tudi mi. Bilo je po veliki noči. Društvo SNPJ je imelo svojo priredbo v neki hrvaški dvorani. Dasi-ravno je dvorana velika, je bila skoraj premajhna. Plesalo je staro in mlado, kar naprej, brez prestanka! Tudi me smo se zavrtle, kot že dolgo ne! Bilo je prav zabavno in veselo.

Na tej veselice smo se sestale z rojaki in rojakinjami iz naših krajev. Navzoči so bili tudi Clevelandčani, ki so bili tačas na obisku v Californiji.

Prvi teden našega bivanja v Buena Parku, nam je mrs. Gorichar preskrbela voznička, ki je rodu Italijana. Mož nas je peljal na Long Beach in dalje ob morju. Razkazal in tolmačil nam je razne pomembnosti, velikanske oljne naprave, črpalke itd. V pristanišču smo tudi videli veliko število bojnih ladij, obloženih s topovi. Te ladje čakajo na popravilo.

Drugo nedeljo pa smo si do- bile drugega voznička, v osebi našega sosedu Einika, kateri nas je peljal v Fontano. Imeli smo lepo vožnjo in videli na tisoče akrov oranih in drugih nasadov. Lepi so tudi vinogradi in orehovi nasadi.

Oglasili smo se pri Strnadu, nato pri Zajcu. Miss Zajc prodaja zemljišča. To je prav pri- jazna družina, ki je doma iz Rečice, Zgornja Savinjska dolina. Domače ime sem pa pozabila. Povedali so, da nameravajo iti na potovanje za šest mesecev, kakor hitro bodo uredili doma potrebne stvari. Pogostili so nas z dobrim vinom in lumencem. Californijsko vino je v resnici dobro vino. Prav pošteno smo se ga napili in vzeli s seboj dva galona. Zajčevi družini prav lepa hvala za gostoljubnost!

Nato sta nas prišla obiskat rojak Parkelj in njegova žena. Mrs. Parkelj je bivša Milwaukeečanka. Poprej se je pisala Ter- ček. Ima krasen dom in dobre- ga napredno mislečega moža. Na določen dan smo jima vr- nile obisk. K Parkeljevimi nas je peljal rojak Einik. Z nami je šla tudi njegova žena. Ko pri- demo tja in se ogledamo malo na okrog, je bilo na mizi že pri- pravljeno kuhano vino in pri- grizek.

Po okreplju pa smo se s Park- eljevimi avtomobilom odpeljali proti Hollywoodu. To mesto in okolica sta krasna. Razkazovali so nam domove filmskih igra- lcev. V resnici krasen razgled.

Po peturni vožnji nas Parkelj

pripelje domov, kjer nas je čakal bokal vina in orehova potica. Po večerji pa sta nas Park- ljeva odpeljala v Buena Park. Hvala vama za gostoljubje in postrežbo!

Na velikonočno nedeljo pa so prišli trije gostje iz Los Ange- lesa, pozneje pa jih je prišlo še več. Zabavali smo se do osmih zvečer, nato pa se razšli vsak na svoj dom. Na ta dan smo se do- menili z drugim šoferjem, da nas bo vozil po Los Angelesu. Čez nekaj dni smo odpravili in odpeljali z vlakom v Los Ange- les. Na postaji nas je že čakal dotični šofer in nam razkazal Los Angeles. Peljali smo se sko- zi velik in lep park, nato pa po strmih poti v hribe. Cesta se je vila okrog gore kot kača. Vrh gore je lepo okroglo poslopje, toda ni bilo odprto, da bi si ga ogledali v notranjosti. Tam imajo pritrjene velikanske dal- jnoglede. Zrak pa je tako re- dek, da smo komaj dihal in ne- kaj časa tudi oglušeli.

Odrnili smo nazaj v mesto in večerjali v restavraciji, nato pa smo šli v gledališče, potem pa spat v hotel. Z našim šoferjem smo se dogovorile, da pride po nas druga jutro ob osmih. In res smo se drugi dan odpeljali v Hollywood, ker pa je pričelo deževati, smo se popoldne vr- nile z vlakom v Buena Park.

Frances Strube.

Pismo iz stare domovine

McDonald, O. — Sorodnik iz stare domovine je pisal sledeče pismo mojemu bratu: "Prav lepo se Ti zahvaljujem za paket, s katerim si me zelo razveselil. Pri nas se še vedno težko dobi blago. V paketu je bilo vse v najlepšem redu. V Podklanec je dospel 10. febru- arja, a jaz sem bil tedaj v Ko- roški Beli na Gorenjskem in sem zvedel šele 24. marca, da si ga postal na naslov moje sestre Kristine.

Gotovo Te zanima, kaj delam in kje sem. Od 1. decembra 1947 do 1. marca sem bil v učiteljskem tečaju v Korovski Beli pri Jesenicah. Po skončanem kurzu sem bil nastavljen kot učitelj v Smarjeti pri Novem mestu. Učim IV. razred. V raz- redu je 59 učencev in starosti od 10—14 let. Dosti mi dajo skrb, a vseeno ljubim mlada in nepo- kljevna srca. Ta kraj je prav lep, toplice pa so prav blizu. Tudi ljudje so na splošno dobri. V učiteljskem poklicu se čutim srečnega."

Tako piše naš sorodnik iz stare domovine. Rojen je bil v Podklanec pri Vinici. Umrla sta mu oče in mati. Oče je umrl v italijanskem ujetništvu. Sif je zelo trpel in se sam izločil za učitelja.

Naj še omenim, da so nemške in italijanske zverine zverinsko umorile mojega brata in sina moje sestre Genovefe.

Z mojem sva že stara naročni-

ka Prosvete, poprej pa sva bila naročena tudi na Glas Svobode. Nekoč nas je obiskal pokojni Martin Konda. Članica SNPJ pa sem že 33 let.

Tukaj se dela prilično dobro in ljudje so veselih obrazov. Ži- vela naša nova domovina Ame- rika!

Barbara Flere.

Rojak iz Argentine pride na obisk v Chicago

Cordoba, Argentina.—Že večkrat sem nameraval poročati v Prosveti novice iz tukajšnje slo- venske kolonije, sedaj pa imam nekoliko časa in pišem kratek dopis.

Tukaj se pričnejo ob tem ča- su jesenski dnevi, vendar pa je še dovolj gorjo, da greš lahko v letovišče in si nabereš svežega zraka, posebno v tukajšnjih cor- dobskih gorah, katere so naj- lepše in najdivnejše v republiki Argentini.

Ob tem času se je odločil iti na obisk v Zedinjene države predsednik Slovenskega delav- skega društva Edinosti Matija Zbašnik iz Cordobe. On pride na obisk k svojemu bratu Johnu Zbašniku, ki živi na 1800 So. 58th ave., Cicero 55. III.

Kdor bi želel obiskati našega predsednika, ga lahko obišče konec meseca maja. Od tu bo odpotoval z aeroplanom okrog 20. maja. Vožnja bo trajala približno tri dni. On bo vam lahko marsikaj povedal o življenju slovenskih naseljenjv v Argen- tini. Ameriškim rojakom pri- naša bratske pozdrave iz naše kolonije v Cordobi, prav tako od našega društva Edinosti.

Naj še omenim, da smo 21. marca sprejeli v naši naselbini polnomočnega ministra generala Franceta Pirca. Tukajšnji Ju- goslovani so mu priredili lep sprejem. Na drugi strani pa se skušali jugoslovanski fašisti na- rediti kraval, pa se jim ni posre- čilo. Kaj vse počenjajo nezvesti Jugoslovani v Argentini, vam bom poročal v kratkem.

Ob zaključku prav lepo po- zdraviljam brate Slovence v Ze- dinjenih državah!

Antonio Stepan, gl. taj- nik društva Edinost.

Na "ohceti" "Big" Tonyja

Modesto, Calif.—Z ženo sva že nekaj tednov v Californiji. Dne 8. maja sva obiskala "Big" Tonyja in njegovo ženo v Oak- landu. Bil naju je vesel in de- jal, da sva prišla prav ob pravi- nem času in pristavil, da naju vabi na "ohceti", ker se je oženil.

Toneta nisem takoj razumel, potem pa je pojasnil, da bosta drugi dan z mamo praznovala 40-letnico zakonskega stana. Po- tem naju je peljal v svoj "dog house". Notri ima dve postelji, dva sode domače kapljice, kon- certino, harmoniko in druge ta- ke stvari. Nato pa je pojasnil, da ima tudi tako kapljico, da se mora prekrizati, kadar jo odpre.

Kaj sem videl, ne smem pove- dati, kdor pa je radoveden, naj gre sam pogledat in se bo pre- pričal na lastne oči.

Zunaj sem videl velik napis "Višnja gora park". "Tukaj bo- mo imeli pa ohceti" pojasni Tony. "Vse je okej, mama in mrs. Kobal iz Clevelanda pa pripravljata vsakovrstne do- brote."

Preočili smo pri njih: Ma- ma je odkazala meni in ženi so- bo zgoraj, "Big" Tony in moj sin pa sta spala v "dog housu". Drugi dan pa smo si malo ogle- dali San Francisco, ki ima ve- liko zanimivosti.

Ko smo popoldne prišli nazaj, je bila ohceti že v polnem teku. Tonetovi sinovi so dobri godci, gostje pa so plesali in peli, da je bilo veselje. Seveda, mi smo se jim takoj pridružili. Na raz- polago je bilo dosti dobre jeda- čice in pižame. Nato pa je prišel rojak Leksan s črno knjigo in poročil Toneta in mamu, zaeno pa tudi rojaka Baricha in nje- govo ženo, ki sta slavila 13. ob- letnico zakona. Vse je dobro izpadlo. Čestitke Tonetu in ma- mi, kakor tudi rojaku Barichu in njegovi ženi.

Ker smo morali še tisti večer nazaj v Modesto, smo se kmalu poslovili od vesele družbe, drugi pa so še naprej zabavali. O našem potovanju pa bom po- ročal ob priliki.

"Big" Tonyju in njegovi dru- žini želimo še mnogo let zdravia in zadovoljstva!

Rudolph Potocnik.

S pota

Zadnje čase prihajajo glasovi glede pošiljanja obdarilnih pa- ketov v Jugoslavijo.

V Duluthu mi je nekdo poka- zal pismo, v katerem oseba piše, naj ji dotičnik več ne pošilja pa- ketov, ker ji je brat vse vzel, predmete prodal in denar zapil. Neko drugo pismo govori, da je prejemnik prodal poslano stvari za \$18.

Tudi jaz sem prejel že več pi- sem, v katerih se mi je tudi oči- talo, češ, da bi lahko kaj več po- šal. Resnica je, da niso doma še obloženi z vsakovrstnimi po- trebinami, toda razmere se tam izboljšujejo in se bodo še bolj!

Po prvi vojni so dobri ljudje poslali veliko stvari nekemu župniku, da bi on razdelil med revno ljudstvo, toda to se ni zgo- dilo, pač pa so bile tiste stvari prodane za dobiček.

No, z rožicami ni nikjer po- stlano, tako tudi ne v Jugosla- vijci. Seve, barantane pa kaznu- jejo. Saj jih je tudi Kristus z bičem izgnal iz templja.

Matija Pogorelec.

Filmi iz Jugoslavije v Detroitu

Detroit, Mich.—V nedeljo, 23. maja, bodo predvajani filmi iz Jugoslavije v romunski dvorani, 1423 Farnworth ave., Detroit, Mich. Začetek predstave ob treh popoldne.

Te filme je posnel Anton Maj- narič, urednik Narodnega Glas- nika, ki je potoval devet mese- cev po Jugoslaviji. Filmi so za- nimivi in mnogi barvani. Vstop- nina \$1, samo za ples pa 50c.

Odbor.

Listnica uredništva

Eveleth, Minn., M. S.—Čikaška pošta nas ni do zdaj obvestila, da je prišlo do kake spremembe glede pošiljanja darilnih paketov v stari kraj. Enakovrstnost je poročala zadnji teden, da je bila obveščena iz jugoslovanskega postaništva v Washingtonu, da so bili s 1. aprilom potrjeni ju- goslovanski uvozni carini neka- teri predmeti, kot na primer ka- va, sladkor in novo blago za ob- leko. (Slično je poročal tudi Glas Naroda.) Kadar prejmemo take informacije, jih bomo obja- villi. Dokler se stvar ne razčisti, je priporočljivo, naj vsakdo po- čaka s pošiljanjem paketov v stari kraj.

Ameriška tragedija

Za Ameriko in ves svet je ena največjih tragedij, ker so danes na krmilu te najmočnejše dežele vseh časov tako zvali držav- niki, ki bi najbrže ne mogli uspešno a) iz odliko voditi kakšne večje občine. Uroda, povezana z ameriško mašinsko politiko, pa jih je posadila na najvidnejša in najodgovornejša mesta, v Belo hišo, državni department in kongres, kjer streljajo kozle kakor kakšni neuki pajaci ali neodgovorni žonglerji in se cinično igrajo z usodo dežele in svetovnim mirom kakor kakšni pijanci. Podobni so tistim bogatim Američanom, iz katerih je pismena Evropa pred desetletji zbijala šale, ker so si hoteli kupiti "oliko" s svojimi naglo nagromadenimi milijoni in se prikopati v "boljšo" družbo. V svoji omejenosti so delali največje škandale in bili vse kaj dru- gega ko v ugled Ameriki.

Nekaj podobnega je tudi današnja ameriška politika in njeni arhitekti, ki streljajo vrtoglave kozle s tako naglico, da jim človek skoraj ne more slediti. "Komaj pade en kozel, že ustrelje dru- gega. Nič čudnega, če se je ameriška diplomacija v Lake Successu totalno diskreditirala, in sicer toliko, da so tudi predstavniki "naših prijateljev" zadnji petek na zborovanju skupščine Združe- nih narodov, še bolj pa privatno, odprto zbijali šale na račun ame- riške vrtoglave politike in govorili, da se ne morejo več zanesti na to, kar pravijo v Washingtonu. To je bilo sicer v zvezi z ame- riško vrtoglavo politiko napram Palestini, katero so v Washing- tonu v nekaj mesecih trikrat spremenili, ampak zunanji diplo- matje so pri tem gotovo imeli v mislih tudi zadnjo epizodo, ki se je odigrala med Moskvo in Washingtonom in kateri hočemo po- svetiti tudi te vrstice. Prej naj rečemo še to, da je "naša" politika v zvezi s Palestino verno zrcalo konfuzije, machiavelstva, diletan- tizma, neodgovornosti in "mrzle" vojne. Stvar bi bila komična, ako bi ne bila tragična in tudi skrajno nevarna. Kjer imate na eni strani toliko neodgovornosti in nezrelosti in machiavelskega cinizma, na drugi pa razpolaganje s tako politično in gospodarsko močjo in težnjo po svetovni dominaciji s strani vladajoče klike kakor danes v Washingtonu, je stvar veliko bolj resna in nevarna za deželo in svetovni mir kakor pa se komu dozdeva.

Pri vsem tem je razveseljiv ta pojav, ker je v deželi prvič po vojni opažati dviganje nezadovoljstva in kritičnega mnenja na- pram vrtoglavi politiki, katero zasleduje do kraja nekompetentna Trumanova administracija. Sicer ne še na vsej erči, toda pričelo se je svitati. Danes ni v deželi menda nikogar, ki bi skušal prati administracijsko politiko napram Palestini. Ta politika je v res- nici predmet vsestranske kritike in tudi izražanje sramu.

S strani javnega mnenja je slišati tudi mnogo kritike in graje radi kameleonskega stališča, ki ga je administracija zavzela na- pram ruski ponudbi za spravo in izboljšanje odnošajev med obo- ma deželama v interesu svetovnega mira. Tukaj ima Trumanova administracija sicer nekaj nje podobnih kameleonskih apologet- ov, toda značilno je to, da so se oglasili vplivni konservativni or- gani javnega mnenja in udarili po administraciji radi njenega ne- gativnega stališča napram sovjetskemu odgovoru na ameriško "za- upno" noto z dne 4. maja.

Nam ni znano, kakšno stališče je v tej aferi zavzel meščanski tisk po drugih mestih, toda trije izmed štirih velikih čikaških dnevnikov so Trumanovi administraciji v zadnjih dneh prebrali že precej levitov. "Krn!" McCormick odnosno njegovi dobro pla- čani uredniki v Chicago Tribune pridno zbijajo šale na račun Tru- manove administracije, ker tepe sama sebe po zobeh. Daily News in Sun-Times pa sta ji povedala, da se moti, ako misli, da ameriško ljudstvo odklanja pošteno spravo z Rusijo in da je naklonjeno "mrzli" vojni radi "mrzle" vojne same. Oba lista zahtevata, da vlada napravi iskren poskus za dosego sprave z Rusijo. Sličnega mnenja so tudi mnogi buržvazni politični komentatorji ali "kolo- narji". Sodimo, da je več ali manj podobno stališče zavzel dnev- ni tisk tudi po drugih mestih in krajih dežele.

Administracija gotovo ni pričakovala toliko kritike kakor jo je doživela in jo še doživlja v zadevi ameriške note in ruskega od- govora. In sicer prihaja ta kritika tudi iz tistih krogov, ki so do zdaj slepo sledili tako zvali "dvostrankarski" zunanji politiki in pridno prilivali "mrzli" vojni kakor tudi osedlanju dežele s prus- jaskim militarizmom. Ti krogi se proti oboroževanju sicer še ni- so obrnili, toda med vrsticami lahko čitate, da tudi tukaj zna priti do odpora. Kot je rekel eden izmed čikaških dnevnikov, je ameriško ljudstvo za oboroževanje edino iz razloga, "ker je misli- lo, da ni drugega izhoda." Z drugo besedo, ker je nabluferno, da Ameriki preti nevarnost od Rusije. S svojim odgovorom pa je ruska vlada povedala vsemu svetu, da si želi sprave z Ameriko in izboljšanja diplomatskih ter trgovinskih odnošajev. In če pride do tega, potem bo minila tudi "potreba" za oboroževanje.

To pa je nekaj, kar si ne žele ne militaristi, ki so zasidrani tudi v državnem departmentu in Beli hiši, kakor tudi ne wallstreetarji, ki kujejo velikanske profite iz oboroževanja in militarizma in vojne. Zato sta Truman in njegov državni tajnik George Mar- shall kot glasnika teh interesov tudi sledila besedo, ki sta jo dala Rusiji in kateri sta v omenjeni noti povedala: "Kar se tiče Ame- rike, so vrata vedno na široko odprta za široke diskuzije in p- ravnavno naših diference." To so bile tiste "nepremišljene" bese- de, katerih se v državnem departmentu in Beli hiši danes toliko kesajo. Te in podobne besede, v katerih je bila izražena "želja" po "medsebojni spravi", so bile zapisane kar tja vendar, brez pre- misleka, "radi lepšega". K sreči je Moskva zagrabila za te besede in sprejela ponudbo, "ki ni bila ponudba", kakor sta dejala Tru- man in njegov državni tajnik.

Patentirani rusofobi in apologeti "dvostrankarske" zunanje po- litike zdaj pravijo, da Rusija je blufa. Toda edina in najboljša preizkušnja bi bila v tem, da se med oboima državama prično po- gajanja. Potem bomo videli, kdo blufa! Sicer pa smo mnenja,

OB STOLETNICI REVOLUCIJE

(Nadaljevanje in konec.)

Reakcija pridobiva na moči

Kmalu se je začela krhata notranja enotnost revolucionarne fronte. Malomeščanstvo, to je predvsem množica obubožanih kodelcev in malih obrtnikov, je hotelo hkrati naprej v demokracijo ureditev in nazaj v celovito zaostalost; politično je bilo revolucionarno, ekonomsko reakcionarno. Udajalo se je romantičnim sanjam o starih lepih časih. Sklicevali so se obrtniški shodi, kjer so udeleženci protestirali zoper obrtno svobodo in postavljali nemogoče zahteve.

22. julija se je sestala demokratično izvoljen državni zbor. Dvoje glavnih vprašanj je stalo pred njim: narodno in kmečko. Večina so imeli slovaški poslanci, med katerimi so prevladovali kmetje. Dosti je bilo med njimi neukih, a vsi so bili vneti za demokracijo, ker ta jim je pomnila zemljo in odpravila podložništva. Nad vse važno je bilo, to mogočno podeželsko rezervno kot celoto usmeriti v enotni revolucionarno-demokracijski tok, a nemškoavstrijski mestni poslanci so te kmete prezirali in jih zasmehovali. Zahtevali so celo nemščino kot edini razpravni jezik. Diskuzija o kmečkih odvezi se je nalašč zavlačevala. Za odpravo podložništva so bili vsi poslanci, tudi desničarji, ker se je reakcija zavedala, da tvega vse, če bi nasprotovale. Šlo je zgolj za to, ali se naj kmečka odveza izvrši brez odškodnine ali z denarno odškodnino. 30. avgusta je drž. zbor soglasno sklenil odpravo podložništva, s štirimi glasovi večine pa je sklenil, da se prizna veleposestnikom odškodnina. Težko breme je bilo s tem naloženo kmetom. Z odpravo podložništva so kmetje izgubili zanimanje za revolucijo in njena vprašanja. Zgodovinska krivda ni pri kmetih, ampak pri tistih, ki v svoji revolucionarni strategiji niso odkazali kmetu pravega mesta.

Reakcija je čutila, da se premoč nagiblje na njeno stran. Hotela je uničiti najmočnejšo in najstrumnejšo organizacijo proletariata, organizacijo zemeljskih delavcev. Najprej jim je znižala mezdo, kar je izjavo demonstracije teh delavcev, ki pa niso bile smotrna izvedena in se jih malomeščanske vojne formacije niso udeležile. To šibkost so porabile kontrarevolucionarne meščanske garde, da so delavce napadle in jih z orožjem pobijale. Koj nato je bila polovica od teh 20.000 zemeljskih delavcev odpuščenih, s čimer je bila moč te važne organizacije strta. Zdej je vlada zahtevala razpust odbora za javno varnost. V malomeščanskem taboru je zavladala zmešnjava. 25. avgusta se je odbor razšel.

Reakcija v ostanovi Avgustovski dogodki so pomenili odločen korak v smeri kontrarevolucije. Prvi preokret v to smer se je izvršil 6. junija, ko je Windschgrätz strl vstajo čeških demokratov. Potem je prišel 15. julij z zmago črnozolitne vojske v Gornji Italiji. Tretji korak je pomenilo razbitje jedra delavskih bojnih formacij in razhoč odbora za javno varnost. 12. avgusta je reakcija poklicala cesarja nazaj na Dunaj. 11. septembra je odkorakal Jelačić s svojo vojsko zoper madžarske revolucionarje. Isti dan se je zbralo na tisoče dunajskega ljudstva k žalni svečanosti za žrtvama buržoaznega nasilja pri avgustovskih demonstracijah delavstva. 13. septembra so se nemir ponovili. Ljudstvo je zahtevalo odstop treh najbolj osovražanih ministrov, Latourja, Bacha in Schwartzerja. Dogodki so se prehiteli. Demokrati so spoznali vso resnost položaja in ogroženost revolucionarnih pozicij. Tudi v državnem zboru sta se oba tabora ostreje ločila. Dunajski radikalni demokrati so se tesneje združili in ustanovili Osrednji komite radikalnih družtev. Reakcija je odgovorila s monarhističnimi demonstracijami. Dosti meščanskih demokratov je postalo malodušnih in je odpadalo od revolucionarnega gibanja.

12. septembra je prišlo odposlanstvo madžarske revolucije na Dunaj, da bi prosilo za pomoč. Večina državnega zbora je sprejem delegacije odklonila, odločili so slovaški poslanci. To je bilo njih maščevanje za zatiranje slovaškega življa na Madžarskem, a bilo je maščevanje, ki je zadelo nje same, za-

lucijami vred izbruhnila v dobi, ko je buržoazija že trepetala pred vstajajočim delavskim razredom in je bila brez revolucionarnega zagona, kakor smo ga videli pri veliki meščanski francoski revoluciji. Povrh se je začel kapitalizem v Avstriji razvijati v dobi prosvetljenstva s pomočjo in pod pokroviteljstvom absolutizma in njegove birokracije, in je bil zato že od vsega početka malokrven. Zato je dunajska buržoazija že po prvih uspehih revolucije iskala kompromisa z reakcijo. Z druge strani delavski razred se ni bil idejno in organizacijsko dovolj razvil, da bi bil lahko prevzel vodstvo revolucionarnega gibanja in ga je prepustil radikalnemu malomeščanstvu. To pa je bilo po svojem položaju v gospodarskem procesu v svojih ciljih needno in v svojih akcijah razdvojeno. Po prvem skupnem nastopu v mračnih dneh so se zato začela izredno hitro pojavljati notranja nasprotstva v demokracijskih množicah in so slabila prodorno moč revolucije.

Predivsem pa je odpovedala meščanskodemokracijska revolucija v reševanju narodnega vprašanja in tu je treba iskati važnejši vzrok njenega poraza. To velja tako za avstrijsko kakor za madžarsko revolucijo. Gospodarsko zaostali in nerazviti slovaški narodi seveda niso bili pripravljeni za revolucionarno reševanje svojih življenjskih vprašanj. Njih meščanstvo je preživljalo komaj detinsko dobo svojega razvoja in se je z veliko težavo uveljavljalo poleg nadmočne konkurence nemškoavstrijske in madžarske buržoazije, ki si je lastila privilegiran položaj v državi in se prav nič ni vnela za enakopravnost slovaških narodov. (Značilno je n. pr. da je nemška buržoazija na Češkem naravnost zoperdajvala zahtje vstaje češke demokracije v Pragi po črnozolti vojski.) Pač pa so bile kmečke množice slovaških narodov dovzetne za revolucionarno gesla in metode v boju za svobodo.

Ko je prešlo vodstvo revolucije za trdno v roke radikalnega dunajskega malomeščanstva in njegovega inteligenčnega priveska, so bili dani neki pogoj za sporazum med avstrijskimi narodi, če bi bilo to vodstvo spoznalo svojo nalogo in se bilo z vso odločnostjo in jasnostjo zavzelo za enakopravnost in demokratično samoodlobo vseh narodov in za osvoboditev kmeta od vseh bremen podložništva. Strah pred velikonomškimi stremiljenji bi bil potem kmalu skopnel in vodstvo slovaških narodov bi bilo prisiljeno k radikalnejši politiki. Krivda slovaških narodov na porazu revolucije je očitna, a ne gre opravičati avstrijskega in madžarskega revolucijskega vodstva s krivdne na tem porazu. V njihovih rokah je bila vsa iniciativa.

Poraz revolucije je imel usodne posledice za vse avstrijske narode in ves nadaljnji razvoj v srednji Evropi, najbolj pa so čutili te posledice slovaški narodi. Potrdila se je resnica, da noben boj za resnično svobodo ni zamen, če tudi se konča s porazom. Energije, ki jih je sprožila revolucija, so še dalje, krepile pozicije revolucionarnih narodov, dočim so padli slovaški narodi v prejšnji brezpravni položaj. Danes je zgodovinska krivda slovaških narodov oprana v krvi. S svojim veličastnim in zmagovitim osvobodilnim bojem so prinesli svobodo

22. oktobra je Windschgrätz ultimativno zahteval predajo mesta. Vodstvo revolucijskih čet je ultimato odklonilo. 26. so začeli oblegovalci z napadom, a ni šlo tako gladko, kakor so pričakovali. Proletarske garde so ovrgle vse njih račune. V zvezi z najboljšimi sinovi drugih slojev prebivalstva so se junaki bili za svobodo in padali. Prepozno je prišlo spoznanje, da bi se grehi prve dobe revolucije dali popraviti, a s svojim zadnjim odporom so pokazali delavci in z njimi zvezani intelektualci tako moralno veličino, da so pred njo utihnilo očitki.

Sele 28. oktobra se je posrečilo oblegovalcem vdreti v mesto. Korak za korakom so se umikale revolucijske čete, braneč vsako ulico in vsako hišo. Orgije plenjenja, požiganja in morenja so spremljale napredovanje cesarske soldateske.

29. oktobra sta pozvala državni zbor in občinski svet branilce, da prenehajo z bojem, a delavci in študentje so bili odločeni, da se branijo do zadnjega. Še so računali na pomoč bližajoče madžarske vojske, pred mestom pa je bila ta od Jelačićevih čet odbita. Zdej so tudi poveljniki obrambnih čet sami prigovarjali bojnikom, da ustavijo brezupen boj, a delavci niso odnehal. Dva intelektualca sta jih vodila v poslednji boj zoper habsburško drhal.

2. decembra se je dal Franc Jožef kronati za avstrijskega cesarja. Na Dunaju je zavihrala črnozolta zastava reakcije.

Avstrijska marčna revolucija je z drugimi srednjeevropskimi meščanskodemokracijskimi revo-

lucijami vred izbruhnila v dobi, ko je buržoazija že trepetala pred vstajajočim delavskim razredom in je bila brez revolucionarnega zagona, kakor smo ga videli pri veliki meščanski francoski revoluciji. Povrh se je začel kapitalizem v Avstriji razvijati v dobi prosvetljenstva s pomočjo in pod pokroviteljstvom absolutizma in njegove birokracije, in je bil zato že od vsega početka malokrven. Zato je dunajska buržoazija že po prvih uspehih revolucije iskala kompromisa z reakcijo. Z druge strani delavski razred se ni bil idejno in organizacijsko dovolj razvil, da bi bil lahko prevzel vodstvo revolucionarnega gibanja in ga je prepustil radikalnemu malomeščanstvu. To pa je bilo po svojem položaju v gospodarskem procesu v svojih ciljih needno in v svojih akcijah razdvojeno. Po prvem skupnem nastopu v mračnih dneh so se zato začela izredno hitro pojavljati notranja nasprotstva v demokracijskih množicah in so slabila prodorno moč revolucije.

Predivsem pa je odpovedala meščanskodemokracijska revolucija v reševanju narodnega vprašanja in tu je treba iskati važnejši vzrok njenega poraza. To velja tako za avstrijsko kakor za madžarsko revolucijo. Gospodarsko zaostali in nerazviti slovaški narodi seveda niso bili pripravljeni za revolucionarno reševanje svojih življenjskih vprašanj. Njih meščanstvo je preživljalo komaj detinsko dobo svojega razvoja in se je z veliko težavo uveljavljalo poleg nadmočne konkurence nemškoavstrijske in madžarske buržoazije, ki si je lastila privilegiran položaj v državi in se prav nič ni vnela za enakopravnost slovaških narodov. (Značilno je n. pr. da je nemška buržoazija na Češkem naravnost zoperdajvala zahtje vstaje češke demokracije v Pragi po črnozolti vojski.) Pač pa so bile kmečke množice slovaških narodov dovzetne za revolucionarno gesla in metode v boju za svobodo.

Ko je prešlo vodstvo revolucije za trdno v roke radikalnega dunajskega malomeščanstva in njegovega inteligenčnega priveska, so bili dani neki pogoj za sporazum med avstrijskimi narodi, če bi bilo to vodstvo spoznalo svojo nalogo in se bilo z vso odločnostjo in jasnostjo zavzelo za enakopravnost in demokratično samoodlobo vseh narodov in za osvoboditev kmeta od vseh bremen podložništva. Strah pred velikonomškimi stremiljenji bi bil potem kmalu skopnel in vodstvo slovaških narodov bi bilo prisiljeno k radikalnejši politiki. Krivda slovaških narodov na porazu revolucije je očitna, a ne gre opravičati avstrijskega in madžarskega revolucijskega vodstva s krivdne na tem porazu. V njihovih rokah je bila vsa iniciativa.

Poraz revolucije je imel usodne posledice za vse avstrijske narode in ves nadaljnji razvoj v srednji Evropi, najbolj pa so čutili te posledice slovaški narodi. Potrdila se je resnica, da noben boj za resnično svobodo ni zamen, če tudi se konča s porazom. Energije, ki jih je sprožila revolucija, so še dalje, krepile pozicije revolucionarnih narodov, dočim so padli slovaški narodi v prejšnji brezpravni položaj. Danes je zgodovinska krivda slovaških narodov oprana v krvi. S svojim veličastnim in zmagovitim osvobodilnim bojem so prinesli svobodo

lucijami vred izbruhnila v dobi, ko je buržoazija že trepetala pred vstajajočim delavskim razredom in je bila brez revolucionarnega zagona, kakor smo ga videli pri veliki meščanski francoski revoluciji. Povrh se je začel kapitalizem v Avstriji razvijati v dobi prosvetljenstva s pomočjo in pod pokroviteljstvom absolutizma in njegove birokracije, in je bil zato že od vsega početka malokrven. Zato je dunajska buržoazija že po prvih uspehih revolucije iskala kompromisa z reakcijo. Z druge strani delavski razred se ni bil idejno in organizacijsko dovolj razvil, da bi bil lahko prevzel vodstvo revolucionarnega gibanja in ga je prepustil radikalnemu malomeščanstvu. To pa je bilo po svojem položaju v gospodarskem procesu v svojih ciljih needno in v svojih akcijah razdvojeno. Po prvem skupnem nastopu v mračnih dneh so se zato začela izredno hitro pojavljati notranja nasprotstva v demokracijskih množicah in so slabila prodorno moč revolucije.

Predivsem pa je odpovedala meščanskodemokracijska revolucija v reševanju narodnega vprašanja in tu je treba iskati važnejši vzrok njenega poraza. To velja tako za avstrijsko kakor za madžarsko revolucijo. Gospodarsko zaostali in nerazviti slovaški narodi seveda niso bili pripravljeni za revolucionarno reševanje svojih življenjskih vprašanj. Njih meščanstvo je preživljalo komaj detinsko dobo svojega razvoja in se je z veliko težavo uveljavljalo poleg nadmočne konkurence nemškoavstrijske in madžarske buržoazije, ki si je lastila privilegiran položaj v državi in se prav nič ni vnela za enakopravnost slovaških narodov. (Značilno je n. pr. da je nemška buržoazija na Češkem naravnost zoperdajvala zahtje vstaje češke demokracije v Pragi po črnozolti vojski.) Pač pa so bile kmečke množice slovaških narodov dovzetne za revolucionarno gesla in metode v boju za svobodo.

Ko je prešlo vodstvo revolucije za trdno v roke radikalnega dunajskega malomeščanstva in njegovega inteligenčnega priveska, so bili dani neki pogoj za sporazum med avstrijskimi narodi, če bi bilo to vodstvo spoznalo svojo nalogo in se bilo z vso odločnostjo in jasnostjo zavzelo za enakopravnost in demokratično samoodlobo vseh narodov in za osvoboditev kmeta od vseh bremen podložništva. Strah pred velikonomškimi stremiljenji bi bil potem kmalu skopnel in vodstvo slovaških narodov bi bilo prisiljeno k radikalnejši politiki. Krivda slovaških narodov na porazu revolucije je očitna, a ne gre opravičati avstrijskega in madžarskega revolucijskega vodstva s krivdne na tem porazu. V njihovih rokah je bila vsa iniciativa.

Poraz revolucije je imel usodne posledice za vse avstrijske narode in ves nadaljnji razvoj v srednji Evropi, najbolj pa so čutili te posledice slovaški narodi. Potrdila se je resnica, da noben boj za resnično svobodo ni zamen, če tudi se konča s porazom. Energije, ki jih je sprožila revolucija, so še dalje, krepile pozicije revolucionarnih narodov, dočim so padli slovaški narodi v prejšnji brezpravni položaj. Danes je zgodovinska krivda slovaških narodov oprana v krvi. S svojim veličastnim in zmagovitim osvobodilnim bojem so prinesli svobodo

22. oktobra je Windschgrätz ultimativno zahteval predajo mesta. Vodstvo revolucijskih čet je ultimato odklonilo. 26. so začeli oblegovalci z napadom, a ni šlo tako gladko, kakor so pričakovali. Proletarske garde so ovrgle vse njih račune. V zvezi z najboljšimi sinovi drugih slojev prebivalstva so se junaki bili za svobodo in padali. Prepozno je prišlo spoznanje, da bi se grehi prve dobe revolucije dali popraviti, a s svojim zadnjim odporom so pokazali delavci in z njimi zvezani intelektualci tako moralno veličino, da so pred njo utihnilo očitki.

Sele 28. oktobra se je posrečilo oblegovalcem vdreti v mesto. Korak za korakom so se umikale revolucijske čete, braneč vsako ulico in vsako hišo. Orgije plenjenja, požiganja in morenja so spremljale napredovanje cesarske soldateske.

29. oktobra sta pozvala državni zbor in občinski svet branilce, da prenehajo z bojem, a delavci in študentje so bili odločeni, da se branijo do zadnjega. Še so računali na pomoč bližajoče madžarske vojske, pred mestom pa je bila ta od Jelačićevih čet odbita. Zdej so tudi poveljniki obrambnih čet sami prigovarjali bojnikom, da ustavijo brezupen boj, a delavci niso odnehal. Dva intelektualca sta jih vodila v poslednji boj zoper habsburško drhal.

2. decembra se je dal Franc Jožef kronati za avstrijskega cesarja. Na Dunaju je zavihrala črnozolta zastava reakcije.

Avstrijska marčna revolucija je z drugimi srednjeevropskimi meščanskodemokracijskimi revo-

lucijami vred izbruhnila v dobi, ko je buržoazija že trepetala pred vstajajočim delavskim razredom in je bila brez revolucionarnega zagona, kakor smo ga videli pri veliki meščanski francoski revoluciji. Povrh se je začel kapitalizem v Avstriji razvijati v dobi prosvetljenstva s pomočjo in pod pokroviteljstvom absolutizma in njegove birokracije, in je bil zato že od vsega početka malokrven. Zato je dunajska buržoazija že po prvih uspehih revolucije iskala kompromisa z reakcijo. Z druge strani delavski razred se ni bil idejno in organizacijsko dovolj razvil, da bi bil lahko prevzel vodstvo revolucionarnega gibanja in ga je prepustil radikalnemu malomeščanstvu. To pa je bilo po svojem položaju v gospodarskem procesu v svojih ciljih needno in v svojih akcijah razdvojeno. Po prvem skupnem nastopu v mračnih dneh so se zato začela izredno hitro pojavljati notranja nasprotstva v demokracijskih množicah in so slabila prodorno moč revolucije.

Predivsem pa je odpovedala meščanskodemokracijska revolucija v reševanju narodnega vprašanja in tu je treba iskati važnejši vzrok njenega poraza. To velja tako za avstrijsko kakor za madžarsko revolucijo. Gospodarsko zaostali in nerazviti slovaški narodi seveda niso bili pripravljeni za revolucionarno reševanje svojih življenjskih vprašanj. Njih meščanstvo je preživljalo komaj detinsko dobo svojega razvoja in se je z veliko težavo uveljavljalo poleg nadmočne konkurence nemškoavstrijske in madžarske buržoazije, ki si je lastila privilegiran položaj v državi in se prav nič ni vnela za enakopravnost slovaških narodov. (Značilno je n. pr. da je nemška buržoazija na Češkem naravnost zoperdajvala zahtje vstaje češke demokracije v Pragi po črnozolti vojski.) Pač pa so bile kmečke množice slovaških narodov dovzetne za revolucionarno gesla in metode v boju za svobodo.

Ko je prešlo vodstvo revolucije za trdno v roke radikalnega dunajskega malomeščanstva in njegovega inteligenčnega priveska, so bili dani neki pogoj za sporazum med avstrijskimi narodi, če bi bilo to vodstvo spoznalo svojo nalogo in se bilo z vso odločnostjo in jasnostjo zavzelo za enakopravnost in demokratično samoodlobo vseh narodov in za osvoboditev kmeta od vseh bremen podložništva. Strah pred velikonomškimi stremiljenji bi bil potem kmalu skopnel in vodstvo slovaških narodov bi bilo prisiljeno k radikalnejši politiki. Krivda slovaških narodov na porazu revolucije je očitna, a ne gre opravičati avstrijskega in madžarskega revolucijskega vodstva s krivdne na tem porazu. V njihovih rokah je bila vsa iniciativa.

Poraz revolucije je imel usodne posledice za vse avstrijske narode in ves nadaljnji razvoj v srednji Evropi, najbolj pa so čutili te posledice slovaški narodi. Potrdila se je resnica, da noben boj za resnično svobodo ni zamen, če tudi se konča s porazom. Energije, ki jih je sprožila revolucija, so še dalje, krepile pozicije revolucionarnih narodov, dočim so padli slovaški narodi v prejšnji brezpravni položaj. Danes je zgodovinska krivda slovaških narodov oprana v krvi. S svojim veličastnim in zmagovitim osvobodilnim bojem so prinesli svobodo

22. oktobra je Windschgrätz ultimativno zahteval predajo mesta. Vodstvo revolucijskih čet je ultimato odklonilo. 26. so začeli oblegovalci z napadom, a ni šlo tako gladko, kakor so pričakovali. Proletarske garde so ovrgle vse njih račune. V zvezi z najboljšimi sinovi drugih slojev prebivalstva so se junaki bili za svobodo in padali. Prepozno je prišlo spoznanje, da bi se grehi prve dobe revolucije dali popraviti, a s svojim zadnjim odporom so pokazali delavci in z njimi zvezani intelektualci tako moralno veličino, da so pred njo utihnilo očitki.

Sele 28. oktobra se je posrečilo oblegovalcem vdreti v mesto. Korak za korakom so se umikale revolucijske čete, braneč vsako ulico in vsako hišo. Orgije plenjenja, požiganja in morenja so spremljale napredovanje cesarske soldateske.

29. oktobra sta pozvala državni zbor in občinski svet branilce, da prenehajo z bojem, a delavci in študentje so bili odločeni, da se branijo do zadnjega. Še so računali na pomoč bližajoče madžarske vojske, pred mestom pa je bila ta od Jelačićevih čet odbita. Zdej so tudi poveljniki obrambnih čet sami prigovarjali bojnikom, da ustavijo brezupen boj, a delavci niso odnehal. Dva intelektualca sta jih vodila v poslednji boj zoper habsburško drhal.

2. decembra se je dal Franc Jožef kronati za avstrijskega cesarja. Na Dunaju je zavihrala črnozolta zastava reakcije.

Avstrijska marčna revolucija je z drugimi srednjeevropskimi meščanskodemokracijskimi revo-

lucijami vred izbruhnila v dobi, ko je buržoazija že trepetala pred vstajajočim delavskim razredom in je bila brez revolucionarnega zagona, kakor smo ga videli pri veliki meščanski francoski revoluciji. Povrh se je začel kapitalizem v Avstriji razvijati v dobi prosvetljenstva s pomočjo in pod pokroviteljstvom absolutizma in njegove birokracije, in je bil zato že od vsega početka malokrven. Zato je dunajska buržoazija že po prvih uspehih revolucije iskala kompromisa z reakcijo. Z druge strani delavski razred se ni bil idejno in organizacijsko dovolj razvil, da bi bil lahko prevzel vodstvo revolucionarnega gibanja in ga je prepustil radikalnemu malomeščanstvu. To pa je bilo po svojem položaju v gospodarskem procesu v svojih ciljih needno in v svojih akcijah razdvojeno. Po prvem skupnem nastopu v mračnih dneh so se zato začela izredno hitro pojavljati notranja nasprotstva v demokracijskih množicah in so slabila prodorno moč revolucije.

ČUDEŽNI KAMNOLOMI

Inš. Vlad. Beltram

Dogajajo se stvari, ki so podobne bajkam: Pred poldrugim letom je prišel v Kmetijski znanstveni zavod v Ljubljani nek starejši delavec. Iz papirja je izvlekel kos temnega, mehkejšega kamna, ga postavil na mizo in zahteval, naj ga preiskujejo. Ko se je čez nekaj dni vrnil, je bil očividno zelo razočaran, ko je zvedel, da je kamna skoraj 80% apnenec, ostalo pa navadna glina.

"Toda vi ste se zmotili. V tem kamnu je čilski soliter. S tem kamenjem gnojijo in popravljajo svoje zemlje kmetje na Kordunu", je zatrjeval delavec. "Ljudje pripovedujejo o njem prave čudeže. Sam sem gledal, kakšne uspehe daje na njihovi zemlji. Ljudje trdijo, da je v njem čilski soliter."

"Tu ni pomoči, izvid je točen. Sam sem raziskal kamen", pravi inženir. "Stvar je zagonetna. Kdo je že šlišal, da kmetje navvažajo na svoje zemlje kamenje? Pa kaj nam ni tovariš Beltram že lani pripovedoval, da na Kordunu kmetovalci s pridom navvažajo pesek in kamenje na svoje njive? Potrebno bo, da si pogledamo to reč od blizu."

Kmalu za tem se je napolnila mala komisija z džipom na Kordunu. Ubrala jo je naravnost k rudniku, iz katerega je tisti delavec vzel vzorec kamnja. Ta kamnomol je oddaljen nekaj kilometrov od vasi Kratinje pod Petrovo goro. Za nasipanje cest ga niso nikdar uporabljali, ker je premahak, na njive pa so ga odpeljali že mnogo tisoč kubičnih metrov.

Pridružili so se nam domačini in vpraševali, če mislino izvažati ta kamen kam dalje. Bajbe bi se prav dobro izplačalo. Pripovedujejo, da so ga začeli rabiti že pred 30 leti za svoje zemlje, ki so dotlej le slabo rodile.

"To je naš krušni rudnik", pravijo kmetje. "Z njim smo si opomogli. V tej vojni na Kordunu ni nikdar zmanjkalo kruha in nihče pri nas ni bil lačen. Sovražniki nam je požgal ves Kordun in vdiral pogosto v naše kraje. Toda mi, ki zaradi starosti nisimo bili v narodno osvobodilni vojski, smo z ženskami in otroci obdelovali zemljo, ki nas ni nikdar izdala. Ta kamen, ki ga v bregu kopljemo, imenujemo "šoder". Drugod rabijo drobnejšega, pesek. Navvažanje in razsipanje peska ali šodra na zemljo pa imenujemo "peskanje" ali "šodranje".

"Kako ste prav za prav prišli do tega peskanja zemlje?", jih vpraša inženir.

"To vam zna vsak otrok povedati. Tako je bilo: Že pol stoletja je od tega, ko je neki kmetovalec iz vasiše Glinica, trideset kilometrov od tu, vozil apnenčev pesek za zidanje hiše. Ko je peljal čez tujo njivo, se je kolo zlomilo in voz se je prevrnil. Lastnik njive je bil zelo hud, ker se je pesek razsul po zemlji. Ko pa je posadil koruzo, se je neznanako začudil: Na mestu, kjer je bil pesek, je koruza hitreje rasla. Jeseni, ko so koruzo brali, so bili štorži neverjetno veliki. Čudil se je, lastnik njive, čudil so se sosedje.

tudi drugim narodom in dali za vse čase zgled svobodoljubnega junasta.

Leto 1846 je kljub vsemu sprostil znatne duhovne sile pri nas in prvič smo si postavili takrat svojo veliki politični cilj—zedinjeno Slovenijo—ki smo ga dosegli v trdem boju sto let pozneje.

"Hvala vam, tovariš, za vaša lepa razlaganja", se prisrčno poslovimo od kmetovalcev iz Kratinje pod Petrovo goro.

Džip nas vozi po poteh čez griče in dolinice. Vozimo se skozi Glinico, slavno kordunsko vasico, kjer se je nekajkrat srečali v trdem boju sto let pozneje.

"Mislite s tem reči, da bi ta apnenec po malem izčrpal zemljo, kaj ne?" se domisli neki domačin. "To naj bi pomenilo, da je apnenec sicer očetu pomagal, a sinu škodoval. O tem sem svoj čas čital. Toda na Kordunu tega pregovora ne poznamo in ga tudi ne moremo priznati. Vaakod je srečen, če mu je bil oče tako pameten, da je svojo zemljo napeskal."

"Hvala vam, tovariš, za vaša lepa razlaganja", se prisrčno poslovimo od kmetovalcev iz Kratinje pod Petrovo goro.

Džip nas vozi po poteh čez griče in dolinice. Vozimo se skozi Glinico, slavno kordunsko vasico, kjer se je nekajkrat srečali v trdem boju sto let pozneje.

"Hvala vam, tovariš, za vaša lepa razlaganja", se prisrčno poslovimo od kmetovalcev iz Kratinje pod Petrovo goro.

Džip nas vozi po poteh čez griče in dolinice. Vozimo se skozi Glinico, slavno kordunsko vasico, kjer se je nekajkrat srečali v trdem boju sto let pozneje.

"Hvala vam, tovariš, za vaša lepa razlaganja", se prisrčno poslovimo od kmetovalcev iz Kratinje pod Petrovo goro.

Džip nas vozi po poteh čez griče in dolinice. Vozimo se skozi Glinico, slavno kordunsko vasico, kjer se je nekajkrat srečali v trdem boju sto let pozneje.

To je tisti zgodovinski kamnomol, iz katerega so domačini v teku pol stoletja izpeljali tisoče vagonov apnenčevega materiala. Tu že ni več njive, ki ne bi bila napeskana. Nekaj lačna vas je pozabila, kaj je težava in beda zaradi pomanjkanja kruha.

Vozimo se dalje po Kordunu, po cestah in poteh. Vprašujemo cestarja, delavca na polju, v gostilni. Povsod enake izjave: PESKANJE JE NASA REŠITEV! Z apnenecem smo pregnali svoje težave. Vseposvodi, ob cestah in v bregovih, vidiš majhne in velike kamnomole in peščenice.

Veliko je področje Korduna, na katerem ljudstvo peska svojemu zemljo. To delajo skoro od Karlovca pa doli do Plitvičkih jezer.

"Glej", mi pravi tovariš na poti s Korduna proti Ljubljani, "kako je ljudstvo preprosto rešilo vprašanje apnenja kislih zemljišč. Njegove izkušnje brez skrbi lahko uporabljamo po vsej Jugoslaviji, kjerkoli je potrebno in kjer so ležišča apnenca. Obšel sem Liko, Kordun in Banijo. Razgovarjal sem se s tisoč ljudi, pregledal sto in sto yast in tisoče parcel. Če primerjam te uspehe z onim, kar bereš v strokovnih knjigah, vidiš, da se izkušnje ljudstva popolnoma ujemajo z znanstvenimi izsledki."

"Vsekakor moramo to dragoceno izkušnjo Korduna se letos uporabiti v Sloveniji, ki ima nad 90% kislih zemljišč. Napravili bomo po vsej Sloveniji čim več majhnih poskusov z domačim apnenčevim materialom. Prihodnje leto, to je leta 1947, pa mora že vsak otrok poznati novo kmečko delo, ki ga bomo tudi pri nas imenovali peskanje zemlje."

Leto je minilo. Besede mojega tovariša so se izpolnile. Še do večera nerodovitne, zapuščene zemlje spreminja ljudstvo v Beli Krajini, okrog Kostanjevice, na Ptujskem polju, na Pohorju, v Prekmurju in drugod v bogate ornice. Ljudje iščejo najbližja ležišča primernih apnenecv, da bi čim prej in čim laže napeskali svoja zemljišča.

Poleg bogatejših žetev bodo povečani donosi slame in sena dosegli, da bosta pobiranje stebre in gozdna paša v doglednem času popustili. Slovenski gozd se bo oddahnil od težkega bremena, ki ga je doslej težilo. Spočiti gozdovi bodo začeli dajati večji prirastek lesa.

Vse to bodo dosegli novi krušni rudniki, ki se odpirajo vsepovsod po Sloveniji.

V naših valovitih Brdih je zadihalo novo življenje

V naših valovitih Brdih je zadihalo novo življenje. V priključitvi k Jugoslaviji nova, zdrava življenje. Brici hočemo odstraniti vse preostanke žalostne preteklosti in zaceliti globoke zasekane rane iz časa fašizma ter anglo-ameriške vojaške uprave. Zlasti moramo biti zadovoljni z razvojem in napredkom šolstva. Briška mladina z veseljem poseča šole. Uspehi so dobri, ki se ne kažejo le pri pouku materinščine, ampak tudi pri drugih predmetih. V Cerovem bo treba misliti na novo šolsko poslopje, učilnico v Vipolzhah bo treba popraviti. Šolski vrtovi se urejujejo in bodo šole zaživele v cvetju ter zelenju. Prav lepo je urejen šolski vrt v Fojani. Brici se zavedamo, da pomagamo s svojimi prizadevanji na vseh področjih graditi temelje boljše bodočnosti.

Prva kmetijsko-obdelovana zadruga v Beli Krajini

Crnomelj. Prvega aprila so začeli z delom tudi na gradilišču zadružnega doma v Gribljah. Kot prvi so prišli kmetom pomagat okr. uslužbenci iz Crnomelja. 52 parov delovnih rok je krepko prišlo k kram

PRED SONČNIM VZHODOM

NOVELE
ANTON INGOLIČ

(Nadaljevanje)

Toda v trenutku, ko stopi Jovo na prag z veliko pernico v rokah, pride s ceste na dvorišče oborožena patrolja.

Prvi vojak se zasmehljivo zasmehuje: "Ho-ho, človek hoče z ženo na mehkem spati."

"Mlada je še in spleta se vzeti pernico!" se zasmehuje drugi.

Jovo vrže pernico na vreče, sovražno ošine patroljo, stopi k svojemu vozu, vzame vajeti in sede k Radi.

"Hijo, rjavca!" vzklikne in zamahne z bičem. Konji potegneta, toda tisti hip skoči eden od oborožencev k njim, zgrabi za uzde in jih ustavi.

"Stoj!"

Tudi ostali skočijo pred konje, vodja patrolje pa potegne iz žepa veliko srebrno uro, pogleda nanjo in slovesno spregovori: "Dali smo ti časa do treh. Zjad je tri in pet minut. Nisi se držal časa, zato se spravi z voza in hajdi, peš do meje."

Milojka prebledi, Jovo znova udari po konjih, ki se visoko vzpno, toda patrolja jih drži.

"Pojdi takoj dol in izgini iz vasi, da ne posvetimo za teboj! Dovolj časa smo ti dali, da odneseš, kar si izvelkel iz zemlje, ki ni tvoja!"

Ker se na vozu nihče ne zgame, spravi vodja patrolje uro v žep in seže za pas po revolver.

"Ne šalimo se, dovolj smo ti prizanašali. Šest let si rovaril proti nam, pa te naj še dalje tripo-med seboj? Že davno si zaslužil kroglo."

Tedaj se Milojka spusti z voza. Tudi Ljubica, ki zajoka, pomaga na tla. Vzame še Joca, in pohiti k prvemu vozu.

"Jovo, pojdi! Tudi pred šestimi leti nisva ničesar imela!"

"Vzemita pernico in izginita!" se zareži nekdo.

Jovo se ne gane. Kot noč so temne njegove oči.

"Še sekundo in sprožim!" zakliče vodja. Milojka stegne prosto levico proti Jovu.

"Jovo!"

"Oče!" zajočeta Rada in Ljubica.

Tedaj potegne Jovo izza notranjega pasu revolver in ga naperi na patroljo.

"Stran! To je moje! Milojka, pridi na moj voz!"

"Hijo, rjavca!" zakriče Jovo in švrkne po konjih.

Konja se vzpne in podreta prvega oboroženca, toda tisti hip se razleže dva strela drug za drugim in Jovo se skotali mrtev z voza.

"Mati, jaz ne morem več!" je zastokala Rada. "Še malo, še malo."

Milojka jih je vlekla dalje po snegu in blatu, preko mlak.

Slednjic je tudi njej zmanjkalo moči.

Res, čemu še dalje? Tu bodo ostali. Tu se bodo pogreznil v sneg, v blato. Vse globlje in globlje, dokler ne bo konec. Še nekaj trenutkov je stala brezgibna sredi ogromne planjave, spečo Ljubico je držala v rokah, jokajoča Rada se je teno tiščala k njej. Vse je bilo tiho, nekje daleč je tekla reka, onstran nje so šumeli gozdovi. Toda Milojka ni ničesar videla in ničesar slušala, le to je vedela, da so na koncu. Jovo in Joca sta že končala, še malo pa bo tudi ona z Ljubico in Rado.

Tedaj je položila s svojimi hladnimi rokami, ki so prejšnjo noč objemale mladega moža, spečo deklico v sneg. Ljubica se je takoj prebudila, toda hladne roke so jo potisnile v blato. Ljubici glas se je dušil v njem.

Toda Rada je ujela materino roko in zakričala iz vsega grla: "Mati, saj ti ni pernica, mati, ali ne vidite, da jo tiščite v sneg?"

Milojka se je zganila, izpustila je Ljubico in se vzravala. Rada je planila k jokajoči sestrici in jo dvignila iz snega in blata. Rada je potegnila mater za krilo in zaprosila skozi solze: "Mati, vrnilo se k Jocu, strah ga bo, če se zbudi!"

Sele tisti hip je oživila v Milojki prva misel: svojega edinega sina niti pokopala ni.

V tem sta se Rada in Ljubica okrenili proti vasi. Prijeli sta mater za roko in jo začeli vleči za seboj.

"Mati, pojdimo domov!"

Milojka se je pokorno okrenila in se prepustila slabotnim otroškim ročicam.

"Da, vrnilo se, otroka!" je zašepetala, kakor da se prebujata iz strašnega sna.

"NARODNI MUČENIK"

Za okroglo mizo v majhni kavarni so sedeli zvečine učitelji, ki so tiste dni imeli največ prostega časa, ker se je v njihovo šolo naselila nemška vojska. Pili so žganje in se razgovarjali o najnovejših dogodkih in težavah, ki jih ti dogodki prinašajo posameznikom in narodu.

"Kaj boste vi govorili," se je slednjic oglašil Žika Tomič, ki je dotlej molče poslušal svoje tovariše. "Kakšni teški časi so nastopili za vas? Niso vas odpeljali v ujetništvo, niste iz bojev prinesli polomljenih reber, ničesar niste izgubili, že dalj ko mesec dni posedate po kavarnah v brezdelju in premlevate vsakdanje novice. Vpriče mene sploh nimate pravice govoriti o svojih težavah!" Zvrnil je šilce žganja in nadaljeval, da mu ne bi kdo vzle besede.

"Poglejte mene! Deset let sem oral ledino tam doli na jugu, deset let sem se boril v Makedoniji za srbstvo, deset let sem bil odrezen od svojih ljudi in vsega kulturnega sveta! Ali veste, kaj se pravi deset let živeti med neukimi pastirji? Ne, tega ne veste in nikoli ne boste mogli vedeti in razumeti. Toda to ni najhuje. Huje je, če vas po desetih letih našenejo ko garjavo ovco, da se morate kakor tat skrivati po gozdovih in pobegniti iz kraja, kjer ste pustili deset let svojega dela in truda. Kar ste si pridobili z delom in znojem, morate zapustiti. Gospoda, z nadčloveškim garanjem sem si prislužil hišo in posestvo, hleve sem napolnil z živino in s hrambo z žitom. Delal sem kakor konj, oba z ženo sva delala v žoli in izven nje. In pogledjte me zdaj! Tole sem prinesel od vsega, kar sem tam doli napravil in imel!"

Položil je svojo kratko, a mesnato roko na mizo in se zagledal v družbo. Zabuho lice se mu je naphnilo, oči so mu izstopile od razjarjenosti. Bil je majhen, okrogel človek, svetlih, malo rdečkastih las, na pogled podeželski mesar, ne pa učitelj.

(Dalje prihodnjic.)

Ljubljanski proces proti zločinskim gestapovcem, vohonom in saboterjem

(Nadaljevanje)

Kranjc je šel po naročilu Oswald da v London vpostavit zvezo s tulo obveščevalno službo.

Po kratkem odmoru se je razprava nadaljevala z zaslišanjem obtoženega Borisa Kranjca.

Obtoženi Boris Kranjc je trdovratno zanikal, da bi vede daljši špijonska pročila Diehlu in trdil, da ni delal po špijonskih navodilih Diehla, temveč "po svoje". Potrdil je samo, da je za sebe podal lažno biografijo kakor tudi, da je napisal lažno karakteristiko za soobtoženega Pufferja in Stepišnika. Sodišče pa mu je dokazalo, da je bil tudi skrivni pošta steklarne v Hrastniku, ki jo je Puffer izvršil po direktnih obtoženega Diehla, in prav tako skrivni Stepišnikovega špijonskega in sabotažnega sodelovanja.

Obtoženi Diehl pa je ob soobtoženju z obtoženim Kranjcem izjavil, da mu je Kranjc dajal poročila o delu na univerzi in da je izpolnjeval njegovo naročilo, da naj se udeležuje v produktivnem znanstvenem delu. Da pa je bil obtoženi Kranjc aktivno povezan v špijonski skupini, pa dokazuje zlasti njegova pot z neko jugoslovansko delegacijo v London, kamor je šel po naročilu obtoženega Oswald ter zanj vpostavit direktno zvezo s tulo obveščevalno službo. Kranjc je tudi to zanikal, čeprav je obtoženi Oswald že pred njim sodišču izjavil, da je poslal Kranjca, ker se je nanj najbolj

zanesel. Da je bil Kranjc zelo upoštevan član te špijonske družbine, je izjavil tudi Diehl soobtoženemu Presterlu, češ da je Kranjc zelo "dober" in da mu je dal še celo vrsto dobrih poročil, tako da se z njim prav lahko dela. Obtoženi Diehl je ob soobtoženju s Kranjcem tudi potrdil to svojo izjavo, katero je dal soobtoženemu Presterlu.

Iz zaslišanja obtoženega Kranjca je razvidno, da je bil teno povezan z ostalo špijonsko družino, čeprav je to ves čas zasliševanja kljub vsem številnim dokazom trdovratno zanikal, tako da je njegov zagovor večkrat izzval smeh v dvorani.

Po zaslišanju obtoženega Kranjca je predsednik sodišča prekinit dandanj razpravo, ki se bo nadaljevala jutri ob 9. dopoldne.

Prevešana špijonska Hildegarda Hahn pred sodiščem zakrknjeno laže

Davi ob 9. se je nadaljevala razprava proti obtoženemu Diehlu in Oswaldu ter soobtožencem. Nadaljevalo se je zasliševanje obtožencev. Prva je bila zaslišana obtožena Hildegarda Hahn. Pred sodiščem je pri zaslišanju podlo lagala kot prevešana špijonska. Zanikala je, da bi bila česar koli kriva "razen državi sovražnih razgovorov". Izjave, ki jih je dala, je ponovno preklevala in se hotela prikazati povsem nedolžno. Toda to

šilce je jasno razkril njene lažne podlosti. Prestrašena pisma, ki jih je pisala iz zapora, so spovorno pričela, da je zakrknjena in prevešana špijonska.

Med vojno je obtožena Hahn kot agentka gestapa na Dunaju delala z SS Hauptsturmführerjem Brunnerjem, ki je bil na židovskem referatu pri gestapu na Dunaju. Ona je zbirala sanj podatke o židih in sodelovala pri preselitvi in uničevanju 70.000 židov. To seveda obtožena zanika. Ob smehu v dvorani je po svoji ustaljeni navadi dejala: "Ne, jaz sem vse preklela."

Leta 1946 je obtožena Hahn kot bivša gestapovska agentka stopila v obveščevalno službo neke imperialistične države in v Avstriji organizirala špijonažo proti koristim Jugoslavije.

Kot agentka sovražne obveščevalne službe je s špijonom Presterlom potovala po Jugoslaviji, da bi vzpostavila agentsko zvezo z bivšim gestapovskim agentom Macunom v Mariboru in zbirala špijonske podatke o gospodarstvenem in političnem stanju v naši državi. Beležka si je naslovene znanih reakcionarjev, da bi si ustvarila oporišča za obveščevalno mrežo v Jugoslaviji. Seveda je pred sodiščem zakrknjeno zanikala, da bi zbirala špijonska poročila.

Tožilec je nato prebral dve pismi, ki jih je obtožena Hahn na skrivaj pisala iz zapora in ki so bila prestrašena. Ta pisma so odločno pobila njene izjave. Naslovila jih je na sestro Gertrudo Grablowitz na Koroskem, na dvitek pa je napisala, da je pismo dopis neke avstrijske interniranke starejšin in da naj pismo zaprto s kurirsko pošto pošljejo

novi modifikacije zgoščevanja ricinusovega olja, kar je zahteval Pibernik, čeprav je dobro vedel, da bi ta nevarni postopek lahko povzročil požar. Lahko bi tudi preprečil požar, ki je res nastal jeseni 1947 in povzročil milijonsko škodo, toda namenoma ni hotel. Kajti uvedba novega načina zgoščevanja ricinusovega olja je imela prav ta namen, da nastane požar, ki pa naj bi navidez nastal po nesreči.

Predsednik: Zakaj niste tega preprečili?

Obtoženi: Ker sem vedel, da je želja direktorje, da se ta škodljivost prej ali slej izvrši.

Predsednik: Kdo je bil v direktoriji?

Obtoženi: V direktoriji sta bila Pibernik in Fakin.

Predsednik: Torej sta namenoma dopustila požar?

Obtoženi: Priznam.

Obtoženi Ličen je prav tako preprečeval, da bi v tovarni lakov uvedli norme. Namenoma je sabotiral uditvev norm. Prav tako je preprečeval uvedbo evidence.

Tožilec: Kakšen namen je imelo vse to vaše delo?

Obtoženi: Škodovati organizaciji in izvedbi petletnega plana.

Tožilec: Škodovanje državnemu gospodarstvenemu sektorju?

Obtoženi: Da.

Tožilec: Obrambni moči države?

Obtoženi: Vsemu, kar je v zvezi s proizvodnjo in industrijo.

Tožilec: Da bi rušili državno ureditev?

Obtoženi: Tudi to.

Tožilec: Da bi vzpostavili protiljudsko vladavino, odvisno od inozemstva?

Obtoženi: Vse to je v posledični zvezi med seboj.

Namenoma so sanemarjali organizacijo dela, preprečevali uvedbo norm in evidence ter ustvarjali nered, da bi sabotirali proizvodnjo.

Po zaslišanju obtoženega Ličena je bil zaslišan obtoženi Milan Stepišnik. Kakor obtoženemu Ličenu, tako je tudi obtoženemu Milanu Stepišniku gestapo pred koncem vojne povedal, da je bil namenjen predvsem za povojno delo. Neki gestapovec Koske mu je jasno rekel, da so ga predvideli za povojno delo, kajti dejavnost gestapa z zlozomom nacistične Nemčije ne bo prenehala, ampak da se bo nadaljevala in da bodo gestapovska agentura prevzele druge imperialistične države. Koske je dal Stepišniku tudi navodila, da naj se po vrnitvi v Slovensko Bistrico skuša čim bolj uveljaviti in da naj čiša na zvezo, ki bo gotovo prišla. Po vrnitvi ga je gestapovski agent Oswald na predlog ostalih gestapovskih agentov postavil za direktorja tovarne Impol v Slovenski Bistrici. Obtoženi Stepišnik je tudi takoj začel izpolnjevati Koskejeva navodila. Začel je pripravljati sabotaže in načrtno škodovati.

Dal je naloz za izdelavo nove samotne obloge za vrtljivo peč iz mase, ki ni odgovarjala ter se kmalu pokvarila. S tem je povzročil veliko materialno škodo in zastoj proizvodnje. Namenoma je sabotiral izdelovanje medeninate mase in sicer pa ta način, da je namesto predpisanih 12 dkg dodajal celo 100 dkg magnezija, zaradi česar se je masa kvarila. Namenoma je ustvarjal nered v tovarni, ni upoval norm, ni kontroliral delovne discipline, nepravilno razporejal delovno silo in zavrnil delo sindikalne organizacije. Za svoje sabotažno delovanje se je načrtno pripravil in izkoristil pri tem tehnološke postopke, da bi zakril neposrednega krivca za vse sabotaže, to je sebe.

Predsednik: Ali priznate krivdo za sabotaže, ki so se izvršile v tej tovarni?

Obtoženi: Priznam.

Tožilec: Viste izkoristili vse možnosti, da bi načrtno sabotirali proizvodnjo tako v tehnološkem pogledu, kakor v pogledu same organizacije v tovarni?

Obtoženi: Da.

Tožilec: Je to točno?

Obtoženi: Da, moram priznati.

Obtoženi Stepišnik je dobival za svoje sabotažno delovanje konkretna navodila tudi od agentov tuje obveščevalne službe. K njemu je prišel januarja 1947 neki zveznik "Andrej". Ta

mu je naročil, da mora dušiti proizvodnjo. Teh navodil se je Stepišnik seveda držal.

Obtoženi Stepišnik je stopil neposredno v zvezo z obveščevalno službo tudi za časa potovanja po Nemčiji, ko je jugoslovanska delegacija iskala stroje za nove tovarne. V začetku leta 1947 se je sestal v Herfordu z nekim agentom tuje obveščevalne službe, ki mu je spet dal navodila za sabotaže in diverzantsko delo.

Predsednik: Zakaj obveščevalna služba nalaga agentom v Jugoslaviji take naloge? Hoče rušiti s tem našo državo?

Obtoženi: Jasno, jaz sem se njim pokoraval.

Obtoženi Stepišnik je zelo prostodušno opisoval, kako je pripravil tla za sabotaže; ki naj bi navidez nastale po nesreči. Pripravoval je popolnoma mirno, kakor da se ničesar ne kesa, in obenem cinično priznaval, da je kriv za vse te zločine.

Naloga obtoženega Mirka Košira je bila klevetati ljudsko oblast, njeno delo in predstavnike

Potem je bil zaslišan obtoženi Mirko Košir, ki je priznal, da je po svoji vrnitvi v domovino utajil, da je bil gestapovski agent. Priznal je, da je prikrival ostale gestapovske agente ter jim na ta način omogočil, da so lahko na vplivnih položajih delovali dalje. Priznava tudi svoje razdiralno delo po osvoboditvi. Klevetal je predstavnike oblasti, si izmišljal klevete in jih širil preko kroga svojih znancev. Za agenta gestapa Jožeta Mrčana je napisal lažno karakteristiko in mu na ta način omogočil študij na univerzi.

Obtoženi, Košir je imel tesne stike z Borisom Fakinom, Brancem Kristancem in drugimi. Brancem Kristancem je bil prav tako špijon in je napravil samomor. Obtoženi Košir pa je govoril, da ga je ubila OZNA, in kakor sam pravi, na ta način OZNO klevetal. Ob vsaki priliki je razširjal lažne vesti. Tako je n. pr. ob aretaciji Diehla širil lažno vest, da je aretirana tudi tuda. Vida Tomšičeva, ob aretaciji Oswald pa, da je aretirani predsednik Gospodarskega sveta minister Boris Kidrič. Te klevete, ki jih je širil on in njegov klevetniški center, je potem objavljial radio London. Vzdrževal je zveze tudi s soobtoženim Kranjcem in Diehlom.

Svoje razdiralno delo je pričel že leta 1936, ko je hotel razbiti enotnost komunistične stranke v Jugoslaviji, ga nadaljeval v finko-ruski vojni. Takrat se je sam ponudil gestapu. Svoje raz-

diralno delo je nadaljeval po osvoboditvi s klevetanjem predstavnikov ljudske oblasti. Sam pravi, da je bil končni cilj vsega njegovega delovanja in delovanja obtožencev, razbiti Jugoslavijo in uničiti pridobitve narodno osvobodilne borbe.

Obtoženi Benegalij Jože potrjuje odgovornost Pufferja za po-šig tovarne v Hrastniku

Po krajšem odmoru je bil zaslišan obtoženi Benegalij Jože. Na vprašanje predsednika: "Ali vas je soobtoženi Puffer Janko nagovoril, da izvršite požig v steklarni v Hrastniku," je obtoženi odgovoril: "Da. To je bilo v začetku oktobra 1946, približno polnoči. Takrat je prišel k meni in me vprašal, če boben gre. Potem mi je rekel, če se lahko zažge. Jaz sem mu odvrnil, da lahko, če pride do nesreče, ker se je to že večkrat zgodilo. Nato mi je fekel: "Ob priliki zažgi, boš dobil 10.000 Din."

Ker so bile okoliščine o sami izvršitvi požiga v steklarni v Hrastniku dovolj pojasnjene v postopku pred civilnim sodiščem, je zato sodišče odločilo, da se nadaljnje zaslišanje opusti. (Dalje prihodnjic.)

NAD 43 VAGONOV VINA

po vezanih cenah so prodali na otoku Korčuli. Zanimanje za trgovino po vezanih cenah celo narašča. Že do 25. marca so vinogradniki prodali nad 43 vagonov svojega pridelka. Kmetje so pa prodali tudi mnogo drugih pridelkov, med drugim precej olivnega olja.

NAZANILLO:

Ker nas je že več ljudi naprosilo za naslove jugoslovanskih oblastev v Združenih državah, naj tu navedemo, da naslov jugoslovanske ambasade se glasi:

Yugoslav Embassy, 1520 — 18th St., N. W. Washington 9, D. C.

Naslov urada jugoslovanskega konzula pa se glasi:

Yugoslav Consulate General, 745 — 5th Avenue, New York 22, N. Y.

in

Yugoslav Consulate General, 188 West Randolph Street, Chicago 2, Illinois

Pišete lahko v slovenskem, srbohrvatskem ali angleškem jeziku.

"PROLETAREC"

—Socialistično-delavski tednik— Glasilo Jugoslovanske soc. zveze in Slovenske matice. Pisan v slovenskem in angleškem jeziku. Stane 83 za celo, \$1,73 za pol. 81 za tretji let. NAROCI TE SI GA!

Naslov: PROLETAREC CHICAGO 23, ILL.

2301 South Lawndale Avenue

"PROSVETA"

2657 S. LAWDALE AVE. Chicago 23, Ill.

19

Vaša naročnina na "Prosveto" je potekla z dnem.....

V slučaju, da je od strani upravitelja kakšna pomota, nas takoj obvestite, da se bomo pravilno Z bratskim pozdravom ZA UPRAVO "PROSVETE"

CENE LISTU SO:

Ze Zdruc drzave in Kanado \$5.50 Za Chicago in okolice je..... \$5.50
1 tednik in..... 6.00 1 tednik in..... 6.50
2 tednika in..... 6.50 2 tednika in..... 7.10
3 tednike in..... 6.40 3 tednika in..... 6.90
4 tednike in..... 6.30 4 tednike in..... 6.70
5 tednikov in..... 6.00 5 tednikov in..... 6.50

Za Evropo je..... \$11.00

Ispolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plam in si naročite Prosveto, list, ki je vaše lastnina.

Prištetki se sme le ene članice družine, ki to dovolijo in ki žive all stanujejo na enem in istem naslovu.

V nobenem slučaju ne več kot 5 tednikov

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov, ki so prištetki, preneha biti član SNPJ, ali če se preseli pred od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to tako naznaniti upravitelju lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravitelju znati datum za to vsoto naročniku ali pa ustaviti dnevnik.

PROSVETA, SNPJ, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Prištetno pošlijam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime..... Čl. družine št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2)..... Čl. družine št.....

3)..... Čl. družine št.....

4)..... Čl. družine št.....

5)..... Čl. družine št.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....

Kadar se preselite, vselej naznanite svoj stari in novi naslov!